

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЕКОНОМІЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 051 Економіка
(шифр і назва спеціальності)**

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, кафедра
політичної економії

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д.е.н., проф. О.Є. Попов

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Економічна компаративістика» є формування системи компетентностей щодо оволодіння методами, прийомами та інструментарієм порівняльної оцінки результатів функціонування та розвитку різних типів економічних систем на мікро, мезо, макро- рівнях

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «Економічна компаративістика» на практичні заняття відводиться 20 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Економічна компаративістика» проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі формують звіти, які відповідають зазначеним викладачем вимогам, та захищають їх під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль І. Аналіз розвитку економічних систем						
1.	Тема 1. Предмет і метод економічної компаративістики	Здійснювати обґрунтування значення аналізу основних підходів закономірності та розвитку економічних систем	1. Саморегулюючі й регульовані економічні системи 2. Традиційні й нетрадиційні економічні системи Дискусія з питань: Критерії класифікації національних економік <i>Завдання 1.</i> Оцінювання докапіталістичної,	1	ММП	Основна : [1,3,8]. Додаткова: [4; 8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			капіталістичної, соціалістична економічної системи			
2.	Тема 2. Багатоваріантність розвитку економічних систем	Вміння аналізувати закономірності та тенденції розвитку економічних систем, класифікувати типи економічних систем	1. Порівняння відносин, що визначають спосіб координації. 2. Порівняння способів з'єднання виробника із засобами виробництва. 3. Параметри порівняння. Дискусія з питань: Техніко-економічні параметри порівняння <i>Завдання 2.</i> Використання методів порівняльного аналізу національних економік	2	ММП	Основна : [2,3,4-6]. Додаткова: [4; 8; 9; 11; 12;]
3.	Тема 3. Типологізація ринкових моделей розвитку	Вміння досліджувати основні варіанти розвинених ринкових соціально-економічних систем	1. Постіндустріальний капіталізм. 2. Проблема генезису різних соціально-економічних систем на постіндустріальній основі Дискусія з питань: Нагромадження некапіталістичних тенденцій у зрілому індустріальному капіталізм <i>Завдання 3. Визначення ролі економічних і неекономічних факторів розвитку і їхній вплив на формування й функціонування економічної системи</i>	1	ММП	Основна : [2,3,6-9]. Додаткова: [9; 11; 12; 15-21]
4.	Тема 4. Порівняльний аналіз ринкових моделей розвитку	Вміння використовувати критерії типологізації при аналізі особливостей функціонування	1. Механізм прийняття рішень 2. Економічні інститути. Дискусія з питань: Критерії типологізації	2	ММП	Основна : [1,3,4-6]. Додаткова: [4; 8; 9; 11; 12;]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
		ринкових економік	ринкових економік. <i>Завдання 4.</i> Оцінювання результативності параметрів порівняння відносин власності			
5.	Тема 5. Економічні моделі розвинутих країн	Здатність характеризувати ключові моделі ринкових економік	1. Англо-саксонська модель 2. Східно-азіатська модель 3. Шведська модель 4. Корпоративна модель Дискусія з питань: Основні моделі ринкових економік <i>Завдання 5.</i> Аналіз економічної ефективності основних капіталістичних моделей	2	ММП	Основна: [1-9]. Додаткова: [9; 11; 12; 15-21]
6.	Тема 6. Типологізація моделей розвитку, що формуються	Здатність робити аналіз економік, що розвиваються	1. Загальні риси й специфічні ознаки. 2. Теоретичне пояснення феномена Дискусія з питань: Особливий тип соціальних і економічних систем	2	ММП	Основна: [1,3,8]. Додаткова: [4; 8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Разом за змістовим модулем I			10			
Змістовий модуль II. Учення та напрямки економічної думки кінця XIX – початку XXI століття						
7	Тема 7. Порівняльний аналіз моделей розвитку, що формуються	Здатність характеризувати економіки, що формуються	1. Проміжне положення нових індустріальних країн. 2. Проблема відсталості й способи її подолання. 3. Особлива роль держави Дискусія з питань: Найменш розвинені країни <i>Завдання 6.</i> Міжнародний і український досвід державного	2	ММП	Основна: [2,3,4-6]. Додаткова: [4; 8; 9; 11; 12; 16; 17; 30]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			втручання в економіку			
8	Тема 8. Економічні моделі країн, що розвиваються	Вміння визначати специфіку економічних детермінант соціальної стратифікації	1. Проблема маргіналізації соціальних груп у країнах, що розвиваються Дискусія з питань: Техніко-економічні параметри порівняння <i>Завдання 7. Оцінка критеріїв типологізації економік, що розвиваються</i>	2	ММП	Основна: [1,3,6-9]. Додаткова: [9; 11; 12; 15-21]
9	Тема 9. Типологізація трансформаційних економік	Здатність проводити типологізацію перехідних економік	1. 1. Моделі соціалістичної економіки 2. Реальний розподіл прав власності. 3. Диференціація доходів і способи їхнього одержання Дискусія з питань: Соціалізм як некапіталістична суспільна система на індустріальній основі	1	ММП	Основна: [2,3,4-6]. Додаткова: [4; 8; 9; 11; 12; 16;]
10	Тема 10. Порівняльний аналіз трансформаційних економік	Вміння аналізувати соціально-економічні моделі трансформаційних економік	1. Способи подолання макроекономічної нестабільності. 2. Зрушення в рівні, диференціації й способі одержання доходів Дискусія з питань: Перерозподіл прав власності	2	ММП	Основна: [2,3,6-9]. Додаткова: [9; 11; 12; 15-21]
11	Тема 11. Формування нових моделей розвитку	Здатність аналізувати вплив світогосподарських відносин на функціонування соціально-економічних систем різних типів	1. Дифузія мікро- і макрорівнів економічного життя. 2. Інтеграція й маргіналізація. Дискусія з питань: Вплив світогосподарських відносин на функціонування соціально-	2	ММП	Основна: [1-9]. Додаткова: [10-20]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			економічних систем різних типів <i>Завдання 8.</i> Алгоритм моніторингу способів мобілізації ресурсів для фінансування економічного росту			
12	Тема 12. Глобалізація та її вплив на моделі розвитку	Вміння робити обґрунтовані висновки щодо трансформації світогосподарських зв'язків і формування глобальних економічних режимів	1. Транснаціональні корпорації, міжнародні фінансові інститути й мегаполіси. 2. Глобальні економічні й інформаційні мережі Дискусія з питань: Основні агенти глобальної економіки	1	ММП	Основна : [1-9]. Додаткова: [11; 12]
Разом за змістовим модулем II			10			
Разом за навчальною дисципліною			20			

*ПЗ – програмне забезпечення; ММП – мультимедійний проєктор.

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Аналіз розвитку економічних систем

Тема 1. Предмет і метод економічної компаративістики.

Як відомо, метою економічної компаративістики є дослідження різних видів економічних систем, а також аналіз подібності й розбіжності між ними.,

Рівень 1. Визначить, Яку має дана наука практичну корисність для економіки сучасної України?

Рівень 2. Відповідь супроводите аргументами.

Рівень 3. Приведіть приклади з реального економічного життя України.

Змістовий модуль 2.

Структура і моделі розвитку економічних систем

Тема 11. Формування нових моделей розвитку

Рівень 1. Проаналізуйте інформацію: «Згідно із прогнозом PriceWaterhouseCoopers, в 2013 році частка економічно розвинених країн у світовому ВВП буде нижче, ніж частка країн з перехідною економікою, уперше за всю історію збору надійних статистичних даних. В 2013 році ріст світової економіки будуть визначати країни з перехідною економікою».

Рівень 2. Для відповіді моделюйте реальну ситуацію

Рівень 3. Для відповіді моделюйте реальну ситуацію й дайте пояснення

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних (семінарських) занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних (семінарських) занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практич. (семін.) занять	Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ЗПЗ9	ЗПЗ10	ЗПЗ11	ЗПЗ12	
Максимальна кількість балів	8	8	8	8	9	9	8	9	8	8	8	9	100

ЗПЗ – завдання для практичних (семінарських) занять за темою.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

3. Рекомендована література

Основна

1. Економічна історія: навчальний посібник / І.Ф. Лісна та ін. – Харків: вид. ХНЕУ, 2012, - 244 с.
2. Кизим М.О. Проблеми та цілі розвитку України у світі глобальних проблем світової спільноти : монографія / М.О. Кизим. Х. : ІНЖЕК, 2010. – 92 с.
3. Кліменко О.М. Макроекономіка : навч. посіб. / О.М. Кліменко та ін. [за заг. ред. О.М. Кліменко]. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 259 с.
4. Литвиненко А.В. Трансформаційна економіка та економічна політика держави : навч. посіб. / А.В, Литвиненко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. - 200 с.
5. Національна економіка : навч. посіб. / Н.І. Бережна, М.С. Бріль, Л.В. Єфремова, О.М. Кліменко. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 199 с.
6. Попов О.Є. Теоретико-методологічні та концептуальні засади формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління : монографія / О.Є. Попов. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 390 с.
7. **Раєвнева, О. В.** Диспропорційність соціально-економічного розвитку регіонів України: інструментарій оцінювання та регулювання : монографія. / О.В, Раєвнева. – Х. : ІНЖЕК, 2014. – 257 с.
8. Сотніков В.І. Теорія господарства : навч. посіб. / В.І, Сотніков. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. - 166 с.

Додаткова

1. Капица Л.М., Шохина Л.И., Индикаторы мирового развития, «Экономика. Право. Политика. Безопасность», Москва, 2005 г.
2. Колганов А.И., Бузгалин А.В., Экономическая компаративистика: сравнительный анализ экономических систем, ИНФРА-М, Москва, 2005 г.
3. Колганов А.И., Бузгалин А.В. Экономическая компаративистика: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 746 с.
4. Роузфилд, Стивен. Сравнительная экономика стран мира. Культура, богатство и власть в XXI веке, РОССПЭН, Москва, 2004 г.
5. Азрилиян А. Н. Большой экономический словарь: 26500 терминов / А. Н. Азрилиян, О. М. Азрилиян, Е. В. Калашникова, О.В. Квардакова. Под ред. А.Н. Азрилиян. — Изд. 7-е, доп. — М.: Институт новой экономики, 2008. — 1471с. — Библиогр.: с. 1470-1471.
6. Базилевич В. Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: навчальний посібник / В. Д. Базилевич, К.С. Базилевич. — 2-ге вид., стер. — К. : Знання, 2008. — 263с.
7. Баландин А.В., Япония: некоторые аспекты интернационализации экономики (Концентрация и централизация производства, стандарты и качество продукции, международное разделение труда), Издательство «Слог-Пресс-Спорт», Москва, 2002 г.
8. Васильев, Л. С., История религий Востока, 8-е издание, Книжный дом «УНИВЕРСИТЕТ», Москва, 2006 г.

9. Глобализация и социальная политика развитых стран / Сборник обзоров. - М.: РАН, 2008. -280 с.
10. Колесніченко І. М. Інституціональна економіка: конспект лекцій / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ХНЕУ, 2008. — 216с.
11. Ломакин В. К., Мировая экономика, 2-е издание, ЮНИТИ, Москва, 2001 г.
12. Макроекономіка. Навчальний посібник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін. : Під заг. ред. О. М. Кліменко. –Харків: Изд-во «Инжэк», 2011. – 250 с.
13. Мировая экономика, 2-е издание. Учебник под ред. проф. Булатова А. С., ЭКОНОМИСТ, Москва, 2006 г.
14. Социально-экономические модели в современном мире и путь России, книга 1 «Трансформация постсоциалистического общества», под редакцией члена-корреспондента РАН К. Микульского, «Экономика», Москва, 2003 г.
15. Эндрейн, Чарльз Ф., Сравнительный анализ политических систем, Учебное пособие, ИНФРА-М, Москва, 2000 г.
16. Экономика США. Под редакцией В. Б. Супяна. М., «Питер», 2003 г.
17. Шенкар О., Китай: век XXI: Развитие Китая, его влияние на мировую экономику и геополитическое равновесие, Перевод с английского, ООО «Баланс Бизнес Букс», 2005 г.
18. Hough P. Understanding Global Security / Peter Hough. – Publisher Taylor & Francis, 2009. – 293 p.
19. Kelley J. Economic development reduces tolerance for inequality: a comparative analysis of thirty nations / J. Kelley, M.D.R. Evans ; ed. by M. Haller, R. Jowell, T.W. Smith // The International Social Survey Programme, 1984–2009 : Charting the Globe. — London; New York , 2009. — P. 49–71.

Ресурси Інтернет

20. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua/
21. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.
22. Регіони України : статистичний щорічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
23. Сайт Всемирного совета бизнеса по устойчивому развитию [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalcompact.org>
24. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.